

KUST-ÖSTERBOTTENS SAMKOMMUN FÖR SOCIAL- OCH PRIMÄRHÄLSOVÅRD
RANNIKKO-POHJANMAAN SOSIAALI- JA PERUSTERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ

K5-alueen maahanmuuttajien **Kotouttamisohjelma** 2017–2020

Sisällysluettelo

1. Yleistä kotouttamisohjelmasta	5
2. Ulkomaalais-/maahan-muuttajatilanne K5:n alueella.....	5
3. Kotoutumislain tarkoitus.....	8
4. Kunnan sitoumukset	9
4.1. Ohjelman strateginen suunnittelu ja seuranta kunnassa	9
4.2. Suunnitelma kunnan yleisistä maahanmuuttajapalveluista painopisteenä kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet	9
4.2.1. Sosiaalipalvelut.....	10
4.2.2. Terveystieteiden palvelut.....	11
4.2.3. Koulutus	14
4.2.4. Asuminen	16
4.2.5. Vapaa-aika ja kulttuuri	17
4.3. Kunta kotoutumisen edistämisen koordinoitavien viranomaisten sekä eri toimenpiteistä vastaavat toimijat.....	18
4.3.1. Yhteinen malli K5-alueelle	18
4.3.2. Tiedotusta yhteiskunnasta.....	20
4.3.3. Neuvonta- ja ohjauspalvelut	21
4.3.4. Alkukartoitus.....	22
4.3.5. Kotoutumissuunnitelma	23
4.4. Suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä.....	23
4.5. Suunnitelma työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä.....	24
4.6. Suunnitelma kansainvälistä suojelua hakeneille ja oleskeluluvan saaneille henkilöille tai pakolaisaseman saaneille henkilöille	25
4.7. Suunnitelma hyvien etnisten suhteiden ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä.....	26
4.8. Kunnan kotouttamisohjelman seuranta- ja päivityssuunnitelma	27
5. Valtion velvoitteet	27
5.1. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa:.....	27
5.2. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) tehtävät	27
6. Yhteenveto	28
7. Lähdeluettelo	29

1. Yleistä kotouttamisohjelmasta

Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhteinen kotouttamisohjelma on edellisen ohjelman päivitys. Ohjelmaa sovelletaan tulevana neljänä vuotena eli 2017–2020.

Kotouttamisohjelma on laadittu 1.9.2011 voimaan astuneen kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin 1386/30.12.2010 sisältyvän mallin mukaisesti.

Kotouttamisohjelma perustuu myös Ruotsin Skånesta otettuun malliin sekä Kotona Suomessa/Hyvä alku Pohjanmaalla -hankkeeseen. Mallia kutsutaan nimeltä regional överenskommelse RÖK (alueellinen sopimus) ja tavoitteena on koota resurssit, joiden avulla vastasaapuneille voidaan taata mahdollisimman osallistava vastaanotto. RÖK-mallin perusajatuksena on, että kunnat, viranomaiset, yhdistykset, elinkeinoelämä ja tutkimusyhteisö myötävaikuttavat siihen, että kaikki tuntevat olevansa tärkeä osa alueen tulevaisuutta, mikä on täysin uuden kotoutumislain tavoitteiden mukaista.

Kotoutumislaki käsittää Suomen kaikki maahanmuuttajat muuttosyystä riippumatta. Uuden kotoutumislain lähtökohtana on mm. vastata maahanmuutossa viimeisten 25 vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin. Laissa korostetaan kotoutumisen merkitystä ja sitä, että maahanmuuttajat voivat osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan kuten muutkin maassa asuvat. Kielen merkitys, eli suomen tai ruotsin kielen oppiminen on yksi kotoutumisen keskeinen tekijä. Työikäisten maahanmuuttajien osalta tavoitteena on,

että he pääsevät työelämään ja heidän osaamisensa ja koulutuksensa saadaan suomalaisen yhteiskunnan käyttöön.

Kotouttamiskysymysten parissa työskentelevät kuntien viranhaltijat vastaavat yhdessä Työ- ja elinkeinotoimistojen kanssa siitä, että maahanmuuttajat saavat alkuvaiheessa hyvää apua eri asioissa.

Kotouttamisohjelman laatimistyöryhmän jäsenet ovat:

Folke Storbacka, Maalahti
Caroline Rönqvist 1.5.2016 saakka,
sen jälkeen Carina Westberg, Korsnäs
Aida Simidzija, Närpiö
Mirja Högstrand, Kaskinen
Viola Broo-Rönnlund, Kristiinankaupunki
Lilian Ivars on vastannut ohjelman kirjoittamisesta.

2. Ulkomaalais-/maahanmuuttajatilanne K5:n alueella

Tilastokeskuksen tiedot ulkomaalaisten lukumäärästä K5-alueella 31.12.2015 eivät anna täysin oikeaa kuvaa tilanteesta. Tilastoon sisältyvät A-oleskeluluvan eli pysyvän oleskeluluvan saaneet maahanmuuttajat.

Monet työperusteiset maahanmuuttajat tulevat EU-alueen ulkopuolisista maista. Työsopimuksensa vuoksi he saavat usein B-luvan, eli tilapäisen oleskeluluvan työsopimuksen pituudesta riippuen. Maahanmuuttajien määrä on siten käytännössä tilastolukuja suurempi.

Väestö eri kielten mukaan sekä ulkomaan kansalaisten määrä 31.12.2015

	Väestömäärä	Suomenk.	Ruotsink.	Muu k.	%	Ulkom.kansal.	%
Kaskinen	1 285	828	374	83	6,5	68	5,3
Korsnäs	2 201	71	1 906	224	10,2	198	9,0
Kristiinankaupunki	6 793	2 793	3 761	239	3,5	257	3,8
Maalahti	5 545	565	4 713	267	4,8	282	5,1
Närpiö	9 387	523	7 747	1 117	11,9	996	10,6
K5 yht.	25 211	4 780	18 501	1 930	7,0	1 801	7,1

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaisten määrä on lisääntynyt tasaisesti viimeisten 27 vuoden aikana siitä saakka kun pakolaisia otettiin vastaan Närpiössä 1988 sekä Korsnäsissä ja Maalahdessa 1989. Ensimmäiset ryhmät olivat vietnamilaisia venepakolaisia. Entisessä Jugoslaviassa käydyn sodan seurauksena yli kaksi miljoonaa ihmistä pakeni ja hajaantui maailmalle. Entisestä Jugoslaviasta tuli pakolaisia myös Närpiöön, Korsnäsiin ja Maalahteen eri ryhmissä vuosina 1992–2002. Kristiinankaupunki vastaanotti 2000-luvun alkuvaiheessa kiintiöpakolaisia Afganistanista. Korsnäs ja Maalahti vastaanottivat kiintiöpakolaisia Myanmarista (Burma) vuosina 2007–2009. Viime vuosina Närpiöön on saapunut kiintiöpakolaisia Sudanista (2014) ja Maalahteen sodan runtelemasta Syyriasta (2015 ja 2016). Punainen Risti ylläpitää vuodesta 2009 alkaen turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusta Kristiinankaupungissa.

Maahanmuuton tärkein syy on 1990-luvun lopusta ja 2000-luvun alusta alkaen vallinnut työvoiman puute. Työntantajat ovat rekrytoineet työvoimaa Vietnamista, Bosniasta, Baltian maista, Puolasta, Venäjältä ym. Itä-Euroopan maista.

Työvoimaa on tarvittu mm. metalliteollisuuteen, kasvihuonealalle sekä maanviljelyn sivuelinkeinoihin.

TYÖSKENTELY SUOMESSA

EU:n ulkopuolelta tuleva ulkomaalainen, joka aikoo työskennellä Suomessa, tarvitsee yleensä työntekijän oleskeluluvan, kun taas itsenäisenä elinkeinon- tai ammatinharjoittajana työskentelevän tulee anoa elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa.

EU:n jäsenmaiden kansalaisten on rekisteröitävä oleskeluoikeutensa poliisin luona halutessaan asettua asumaan Suomeen kolmea kuukautta pidemmäksi ajaksi.

www.migri.fi -sivuilla on tietoja säännöistä, joita sovelletaan Suomessa työskentelylle sekä oleskeluluvan voimassaolosta.

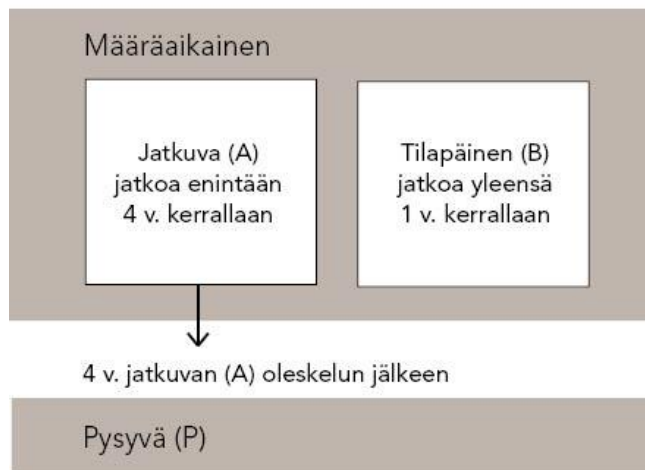
Oleskeluluvan voimassaoloaika ja lupatyypit

Oleskelulupa myönnetään joko määräajaksi tai pysyvästi. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään oleskelun

luonteesta riippuen joko tilapäisenä tai jatkuvana oleskelulupana. Ensimmäinen oleskelulupa on aina määräaikainen.

Oleskelun status ilmoitetaan kirjainkoodilla oleskeluluvassa:

- Jatkuvan oleskeluluvan kirjainkoodi on A
- Tilapäisen oleskeluluvan kirjainkoodi on B
- Pysyvän oleskeluluvan kirjainkoodi on P
- Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvassa on merkintä P-EY.

Lähde: www.migri.fi

Kotoutumislain soveltamisala koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttajia, joilla on voimassaoleva oleskelulupa tai, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity.

Lain soveltamisala koskee siten myös EU-maiden ja Pohjoismaiden kansalaisia sekä heidän perheenjäseniään. Lakia ei sovelleta kansainvälistä suojelua (turvapaikanhakija) hakeviin henkilöihin tai henkilöihin, jotka oleskelevat maassa viisumin perusteella tai viisumivapaasti (turistit). Lakia ei myöskään sovelleta oleskelulupaa ensimmäistä kertaa hakeviin henkilöihin, ennen kuin lupa on myönnetty.

Tietoruutu:

Kiintiöpakolainen on henkilö, joka sodan tai vainon takia on joutunut jättämään kotimaansa. Pakolainen oleskelee usein naapurimaassa. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR arvioi pakolaisen tilanteen. Jos on syytä uskoa, että pakolaisen henki on vaarassa hänen palatessaan kotimaahansa, hänelle myönnetään pakolaisstatus ja sijoituspaikka kolmannessa maassa.

Suomen eduskunta päättää vuosittain kiintiöpakolaisten määrästä. Vuonna 2016 kiintiö on 750 henkilöä.

Kunnassa päätetään pakolaisten vastaanotosta ja päätös lähetetään ELY-keskukseen jatkotoimenpiteitä varten. Kiintiö saattaa vaihdella riippuen maailmalla käytävistä sodista ja kriiseistä.

Kiintiöpaikolaisilla on oikeus asuntoon, kielten ja yhteiskuntatiedon opetukseen sekä suunniteltuun kotoutumiseen kolme vuotta kestävä kauden aikana

Turvapaikanhakija on henkilö, joka omassa kotimaassaan tapahtuvan vainon takia hakee kansainvälistä suojaa (oleskelulupaa) toisessa maassa. Turvapaikkaa koskeva hakemus jätetään rajavartiolaitokselle tai poliisille. Anomus käsitellään turvapaikkaa hakevan haastattelun jälkeen Maahanmuuttovirastossa. Turvapaikanhakija sijoitetaan vastaanotokeskukseen anomuksen käsittelyn ajaksi. Jos oleskelulupapäätös on myönteinen, henkilö saa kuntapaikan, minkä jälkeen hän on oikeutettu kotoutumistimenpiteisiin. Jos päätös on kielteinen, poliisi karkottaa henkilön maasta.

Työperäinen maahanmuuttaja on henkilö, joka rekrytoidaan ulkomailta työvoimaksi. Jos henkilö on EU-maasta ja hänelle on myönnetty työtä Suomessa, riittää että hän jättää ilmoituksen poliisille. Jos henkilö on EU:n ulkopuolisesta maasta, rekrytointimenettelyyn sovelletaan rajoituksia.

Poikkeuksen säännöstä muodostavat puutarha- ja turkistarha-ala. Näille aloille työnantajat voivat vapaasti rekrytoida työvoimaa ulkomailta.

Työnantaja anoo työntekijälle työ- ja oleskelulupaa Maahanmuuttovirastolta. Maahanmuuttoviraston myönnettyä luvan, se voidaan lunastaa Suomen lähetystöstä tai edustustosta siinä maassa, josta työntekijä tulee.

Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää tiettyä tulotasoa. Elatuksen turvaamiseksi tarvittavat tulot ovat seuraavat:

1 henk. nettopalkka/kk	1000 €
2 henk. samassa taloudessa	1700
3 " " "	2200
4 " " "	2400
5 " " "	2900
6 " " "	3100
7 " " "	3200

Jos nettokuukausitulot eivät täytä vaatimuksia, oleskelulupaa ei useimmissa tapauksissa myönnetä.

TURVAPAIKANHAJIJOIDEN TILANNE K5:SSÄ

Syksyllä 2015 Eurooppaan saapui suuri määrä turvapaikanhakijoita. Suomeen saapui vuoden aikana n. 32 000 turvapaikanhakijaa. Turvapaikanhakijat tulivat lähinnä Irakista, Afganistanista ja Syyriasta.

Punaisen Ristin Kristiinankaupungin turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksen haasteeksi muotoutui yrittää löytää paikka n. 700 turvapaikanhakijalle. Ratkaisuna päädyttiin sijoittamaan turvapaikanhakijoita kaikkiin K5-kuntiin. Yrkesakademin entisiin tiloihin Korsnäsissä sijoitettiin n. 160 turvapaikanhakijaa, Maalahteen n. 90, Närpi-

öön n. 70, Kaskisiin n. 80 ja Kristiinankaupunkiin n. 300 turvapaikanhakijaa. Yksin tulevat lapset ovat suhteellisen suuri ryhmä turvapaikanhakijoita. Kristiinankaupunkiin on perustettu ryhmäasumisyksikkö yksin tuleville lapsille. Maahanmuuttoviraston antamien tietojen mukaan n. kolmasosalle kaikista turvapaikanhakijoista tullaan myöntämään oleskelulupa. Kaikki K5-kunnat ovat päättäneet olevansa halukkaita ottamaan vastaan 20–25 henkilöä, jotka ovat saaneet myönteisen lupapäätöksen.

3. Kotoutumislain tarkoitus

Kotoutumislain tarkoituksena on:

- **Huomioida** kaikki, jotka eri syistä muuttavat Suomeen.
- **Edistää** kotoutumisen kaksisuuntaisuutta. Kotoutuminen edellyttää maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä vuorovaikutusta ja yhteisen toiminnan järjestämistä.
- **Lisätä** kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta ja parantaa niiden seuranta.
- **Parantaa** maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjausta. On tärkeää, että ulkomaalaiset saavat maahanmuuton alkuvaiheessa tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä neuvontaa kielikoulutuksesta ja työhausta.
- **Estää** haavoittuvien ryhmien syrjäytymistä. Näihin ryhmiin kuuluvat esimerkiksi vammaiset ja iäkkäät ihmiset sekä vaikeassa tilanteessa elävät lapset ja naiset.
- **Lisätä** maahanmuuttajien osallisuutta.
- **Vahvistaa** pakolaisten hallittua sijoittamista kuntiin.

4. Kunnan sitoumukset

Kotoutumislain 3 luvun 29 §:ssä määritellään kotoutumisen edistämisen yleiset tavoitteet paikallisella tasolla.

”Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielin ja kulttuurin säilyttämiseen”.

”Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa”.

4.1. Ohjelman strateginen suunnittelu ja seuranta kunnassa

Yleisesti voidaan todeta, että maahanmuuttajien palvelutarpeet on tarkasteltava kokonaisuutena, johon kuuluvat mm. koulutus, perusturva ja asuminen. Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet edellyttävät, että peruspalvelut sopeutetaan heille ja että heille on palveluja.

Tulkitsemista ja kääntämistä tulee järjestää asioissa, joita maahanmuuttaja ei hallitse ruotsin tai suomen kielen puutteellisen kielitaidon takia. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän (1 luku 5 §).

Kotouttamisohjelma; Kotoutumislain 3 luvun 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadit-

tava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Kunnan kotouttamisohjelman suuntaviivoista määrätään 3 luvun 33 §:ssä.

Maahanmuuttajien palveluntarve on huomioitava kuntien talousarviossa ja taloussuunnitelmassa sekä strategia-asiakirjoissa ja sen tulee olla luonnollinen osa kunnan toimintaa.

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopolitiisissa linjauksissa korostetaan, että kunnilla on tärkeä tehtävä maahanmuuttajien osallisuuden sekä yhdenvertaisuuden ja eri väestöryhmien välisten hyvien suhteiden edistämässä. Tulevaisuuden alueet ja kunnat ovat monikulttuurisia ja kansainvälisesti verkottuneita toimijoita. Suomen sekä maakuntien ja kuntien elinvoimaisuus edellyttää osaavaa työvoimaa hallinnossa, yrityksissä ja järjestöissä.

Vastuutahot: Kuntien päättävät toimielimet
--

4.2. Suunnitelma kunnan yleisistä maahanmuuttajapalveluista painopisteenä kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille, sekä oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä ko-

touuttamisessa, kotoutumislaki 3 luvun 30 §.

Kunnan yleisten palvelujen tavoitteena on:

- tarjota K5-alueen maahanmuuttajille samaa palvelua kuin muille asukkaille,
- huomioida kulttuuriset ja uskonnolliset erityispiirteet,
- että henkilöstöllä on tarvittavat tiedot ja osaaminen työskennelläkseen maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden parissa.

4.2.1. Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelut ovat maahanmuuttajien käytettävissä yhtä lailla kuin muiden kuntalaisten.

Sosiaalihuoltolaki päivitettiin 2014 (31.12.2014/1301).

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on:

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta,
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta,
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet,
- 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa,
- 5) parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä 1—4 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Lain 11 §:ssä säädetään tuen tarpeesta. Sosiaalipalveluja on järjestettävä:

- 1) tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen,
- 2) asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen,
- 3) taloudellisen tuen tarpeeseen,
- 4) sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi,
- 5) lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen,
- 6) äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen,
- 7) lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi,
- 8) päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen,
- 9) muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen,
- 10) tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Toimeentulotuen maksu muuttuu 1.7.2017 jälkeen, jolloin se siirtyy KE-LA:lle.

Turvapaikanhakijoiden osalta vastaanottokeskus on velvollinen järjestämään tarvittavat sosiaali- ja terveyspalvelut (vastaanottolaki 13 §).

Kunta tarjoaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ensisijaisesti kunnan vakinaisille asukkaille ja mitoittaa toimintansa tämän mukaan. Kunta voi kuitenkin päättää sopia yhdessä vastaanottokeskuksen kanssa vastaanotolaissa kuvailtujen sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuottamisesta. Ennen palvelujen järjestämistä kunta päättää asiasta siinä toimitelmässä, joka kunnan johtosäännön mukaan on asianomainen toimitelin, useimmin perusturvalautakunta

Tarvittaessa sosiaalipalvelutilanteissa käytetään aina tulkkia.

Turvapaikanhakijoiden alaikäisiä lapsia koskevia lastensuojeluasioita hoitaa kunta, jossa turvapaikanhakijat asuvat.

Maahanmuuttajien kotoutumista tukevat erityisjärjestelyt, palvelut ja henkilöstön koulutus edellyttävät lisäresursseja sosiaalisektorin eri osa-alueilla.

Vastuutahot:
Kuntien perusturva-lautakunta.

4.2.2. Terveysthuolto

K5-alueella on neljä terveystakeskusta: Maalahden-Korsnäsän tk, Närpiön tk, Kaskisten tk ja Kristiinankaupungin tk. Käytettävissä olevien tietojen mukaan 1.1.2019 voimaan astuva sosiaali- ja terveysthuollon uudistus saattaa tuoda muutoksia palvelujen saatavuuteen.

Terveysthuoltopalvelut järjestetään kansanterveystlain mukaisesti ja ne käsittävät kaikki kuntalaiset. K5-alueen yhteinen psykososiaalinen yksikkö on sijoitettu Närpiöön.

Maahanmuuttajat, joilla ei ole riittävää ruotsin tai suomen kielen taitoa, voivat käyttää terveysthuollon palveluja tulkin avustamina. On tärkeää, että tulkillä on tulkin koulutus niin että hän pystyy suorittamaan työnsä laadukkaasti ja oikealla tavalla. Puhelimen välityksellä järjestettävä tulkkaus on suositeltavaa, jos fyysisesti läsnä olevan tulkin saaminen on vaikeaa. Puhelintulkkausta on tilattavissa www.tulkkauspalvelu.fi:n tai Vaasassa sijaitsevan Pohjanmaan tulkikeskuksen kautta.

HUOM! Tulkin tilaavat aina viranomaiset! Lapsia ei saa koskaan käyttää tulkkina!

Maahanmuuttajat, joille on myönnetty pakolaisstatus, tarvitsevat usein pitkäaikaisia hoito- ja hoivapalveluja ja heidän terveysthilaansa on hoidettava välittömästi saapumisen jälkeen.

Terveysthuollon maksuvastuuta sovelletaan seuraavasti:

- 1) **Kiintiöpakolaisen** osalta kustannus sisältyy laskennalliseen korvaukseen, jonka valtio maksaa neljä ensimmäistä vuotta saapumisesta. Henkilöt, joilla on vaikeita sairauksia tai vammoja, voivat saada valtion korvausta kustannuksistaan jopa 10 vuotta saapumisen jälkeen. Tulkkaus-kustannukset korvataan niin kauan kuin henkilö tarvitsee tulkkiapua.
- 2) **Turvapaikanhakijoiden** terveysthuoltopalvelujen osalta sovelletaan terveysthuoltolain 50 §:ää, jonka mukaan heille kuuluu kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien kiireellinen suun terveysthuolto, mielenterveysthoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikais-sairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Kustannukset korvaa vastaanotto-keskus, joka on solminut sopimuksen Maahanmuuttoviraston kanssa. Turvapaikanhakijoiden lapset käyvät neuvolatarkastuksissa ja kaikki lapset rokotetaan.
- 3) **Turvapaikan saaneisiin**, eli henkilöihin, joille on myönnetty oleskelulupa Suomessa (kansainvälistä suojelua) ja joilla on kotikunta, pätevät samat säännöt kuin kiintiöpakolaisen osalta.

Kustannukset korvataan valtion kunnalle maksaman laskennallisen korvauksen muodossa.

- 4) **Turvapaikkahakemukseensa kielteisen päätöksen saaneisiin** pätee kiireellisestä sairaanhoidosta perittävä korvaus samalla tavalla kuin turvapaikanhakijoiden osalta. Kustannuksista vastaa ensisijaisesti vastaanottokeskus ja toissijaisesti maahanmuuttovirasto.
- 5) **Työperäisillä maahanmuuttajilla**, joilla on A-status, on oikeus samaan terveydenhuoltoon kuin muillakin kansalaisilla. Kunta vastaa kustannuksista normaali tavalla. Työperäisillä maahanmuuttajilla, joilla on B-status, on oikeus kiireelliseen sairaanhoitoon, mutta ei selektiiviseen hoitoon. Niissä tapauksissa, joissa B-statuksen omaavalla henkilöllä on KELA-kortti, valtio maksaa selektiiviset sairaanhoidokustannukset.
- 6) **Paperittomat:** Niin kutsuttuihin paperittomiin pätee, että julkisen vallan, eli valtion ja kuntien, on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistettävä väestön terveyttä (perustuslain 19.3 §). Periaatteet ilmenevät terveydenhuoltolain 50 §:stä sekä ja sosiaalihuoltolain 12 §:stä, jota sovelletaan mm. paperittomiin henkilöihin.
- kunta voi saada Kelalta korvausta kiireellisestä hoidosta (50 §, 20 §)
 - sosiaalihuollosta (12 §) kuten välttämättömän huolenpidon ja toimeentulon turvaamisesta aiheutuvista kustannuksista ei voida laskuttaa valtiota.

Lähde: Kuntaliiton yleiskirje 6/2016

Tiedotusmateriaali

K5:n monikulttuurisen terveyttä edistävän hankkeen (2009-2010), hankkeenvetäjä Mirja Högstrand) puitteissa laadittiin seuraavat oppaat, joita terveydenhoito voi käyttää työvälineinä.

Lyhennelmä Islam-oppaasta

Opas tulkin käyttämisestä viranomaisille

Raskausaika - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Synnytys - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Vauvan ensimmäiset kuukaudet - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

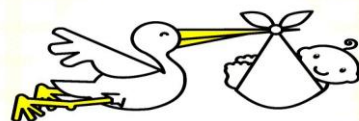
Lapsiperheen lääkkeet - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Tavallisimmat lastensairaudet - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Neuvolan rokotusopas - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Esitiedot neuvolaan - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

EPDS-kyselylomake - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä, englantia. Lisäksi voi käyttää Ruotsissa tehtyä materiaalia, joka löytyy www.rikshandboken-bhv.se/texter/psykisk vastasyntyneiden äitien terveys/masennus ja EDPS-seulonta. Kyselylomake on käännetty 22 kielelle.

Oppaat ovat saatavilla K5:n kotisivuilta
www.kviisi.fi/julkaisut

Tuberkuloosi-tietoa löytyy 15 kielellä
www.heli.fi

Psyykkisen terveyden hoitamiseksi on K5:den puitteissa vuodesta 2012 alkaen yhteinen psykososiaalinen yksikkö. Toimintaa on selostettu Mielenterveysstrategiassa 2010–2015.

Mielenterveysstrategia koskee maahanmuuttajia yhtä lailla kuin muuta väestöä. Strategian visiota kuvaillaan seuraavasti: *”Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymässä mielenterveyttä tarkastellaan kokonaisuutena, jossa ehkäisevä ja edistävä työ ovat vuorovaikutuksessa hoitojärjestelmän kanssa. Peruspalveluissa tehtävä mielenterveyden edistäminen sekä varhainen puuttuminen konkretisoituvat esimerkiksi perhetyössä, neuvoloissa, kouluissa, päivähoidossa sekä yleisemmin sosiaali- ja terveydenhuollossa.*

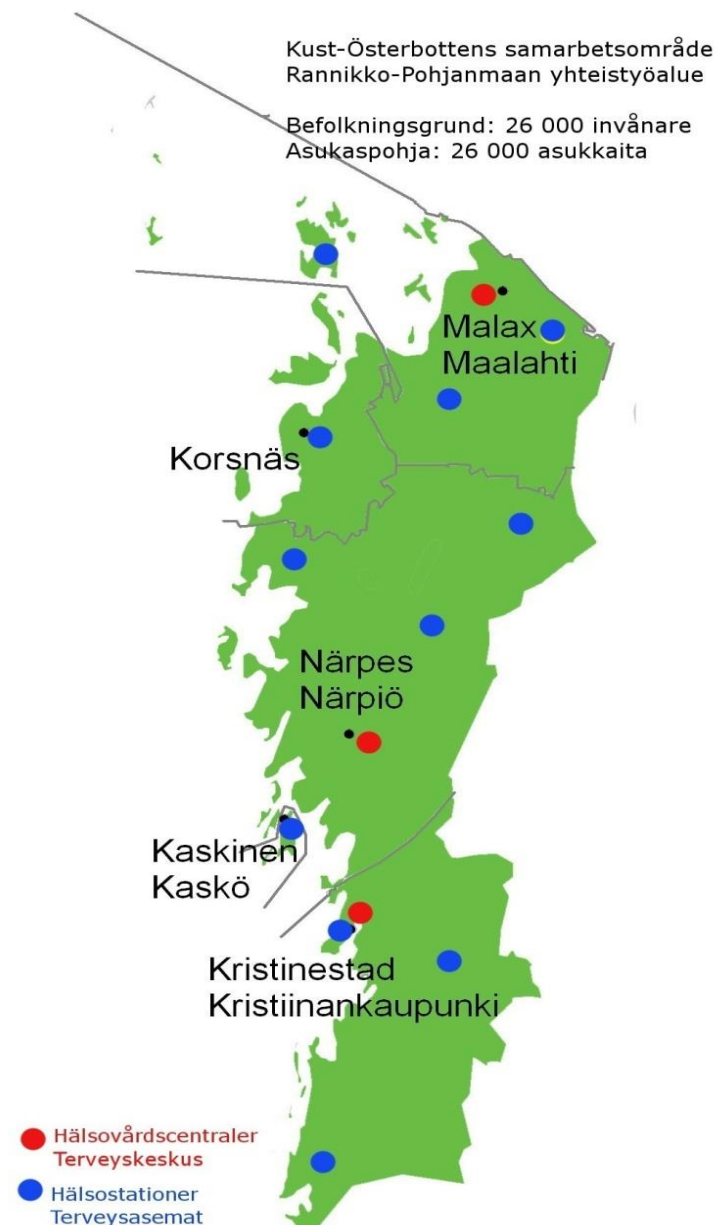
Hoidon piiriin pääsee portaittain rakennetun järjestelmän kautta, jossa alueellaisella tasolla toimivan psykososiaalisen tiimin osaamisalueeseen kuuluvat lääketieteellinen ja psykologinen hoito ja psykiatria. Palveluiden asiakkaat ja heidän omaisensa otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, ja pyrkimyksenä on räätälöidä asiakkaiden omista tarpeista lähteviä selkeitä hoitoketjuja”

Mielenterveysstrategia on luettavissa K5:n kotisivulla, www.kviisi.fi/julkaisut

Maahanmuuttajataustaisen henkilöstön määrä lisääntyy jatkuvasti hoitosektorilla. Muutos on myönteinen ja sitä on tuettava, toisaalta ymmärryksen luomiseksi monikulttuurista yhteiskuntaa kohtaan ja toisaalta jotta maahanmuuttajataustaisten potilaiden ymmärrys hoitojärjestelmää kohtaan lisääntyisi, kun henkilöstön keskuudessa on ”omia

tulkkeja”. Terveystieteiden koulutuksen saaneet maahanmuuttajat ehkäisevät lisäksi työvoiman puutetta. Henkilöstön jatkuva hoidon monikulttuurisuuden täydennyskoulutus on tärkeä ja tarpeellinen.

Vastuutahot:
Kuntien perusturva-lautakunnat

4.2.3. Koulutus

Varhaiskasvatus ja lasten päivähoito kuuluvat nyttemmin koulutussektorin alaisuuteen kaikissa K5-kunnissa.

Kunnallista päivähoitoa järjestetään 0–5-vuotiaille lapsille sekä koko- että puolipäivähoitona päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja/tai ryhmäperhepäivähoidossa. Kunnallisen päivähoidon vaihtoehtoja ovat kotihoidon tuki sekä lapsen yksityisen hoidon tuki. Lasten päivähoito on hoitoa, huolenpitoa ja kasvatusta ja sen tavoitteena on tukea kotien kasvatustyötä. Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja siksi päivähoidon ja perheen läheinen yhteistyö on tärkeä.

Alkuvaiheessa on useimmissa tapauksissa tarpeen käyttää tulkkia eri tilanteissa ennen kuin maahanmuuttajaperheen kielitaito on kehittynyt. On tärkeää selittää yhteiskuntajärjestelmän rakennetta ja miten se toimii.

Tulkkaus on tarpeen erityisesti lasten päivähoitoa koskevissa tilanteissa. Maahanmuuttajataustaisen henkilökunnan palkkaamisen myötä vältetään puutteellisesta kielitaidosta tai kulttuurieroista johtuvista väärinkäsityksistä. Maahanmuuttajataustaisten lasten määrän tietty rajoittaminen voidaan pitää aiheellisenä päivähoidossa, jotteivät kielellinen kehitys ja kotoutuminen vaikeudu.

K5:n yhteinen esite on saatavilla osoitteesta www.kviisi.fi/fi/julkaisut

”Tervetuloa lasten päivähoitoon”

Esite on saatavana seuraavilla kielillä: ruotsi, suomi, englanti, vietnam, bosnia, venäjä ja arabia.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden perusopetus

Maahanmuuttajataustaisiin lapsiin sovelletaan perusopetuslakia. Oppivelvollisella lapsella on oikeus saada perusopetusta tai saada vastaavaa opetusta muulla tavalla.

Oppivelvollisuus koskee kaikkia Suomessa vakinaisesti asuvia lapsia. Kunta tai muu opetuksen järjestäjä voi ottaa lapsen oppilaaksi perusopetukseen tai esiopetukseen, vaikka lapsi ei vakinaisesti asuisikaan kunnassa, jossa hän oleskelee (koskee esimerkiksi turvapaikkaa hakevia lapsia).

Pakolais-/maahanmuuttajataustaisten opetusta järjestetään yleisopetuksessa, jossa oppilaat saavat tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti, tai perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa tarvittavat tiedot perusopetukseen siirtymiselle sekä edistää oppilaan kotoutumista ja kehitystä. Perusopetuslain mukaan koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi.

Panostamalla alkuvaiheessa ruotsin vaihtoehtoisesti suomen kielen opetukseen helpotetaan oppilaiden tulevaa koulunkäyntiä sekä varsinaista kotoutumista lähiyhteiskuntaan.

Valmistavaan opetukseen osallistuvilta oppilailta koulutuksen järjestäjälle maksetaan perusopetuksesta saatavaan yksikköhintaan nähden kaksinkertainen valtionosuus.

Perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaiden enemmistön uskonnon mukaista opetusta sen mukaan mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan

oppilaiden enemmistö kuuluu. Oppilaila on oikeus saada oman uskonnon opetusta, jos vähintään kolme samaan uskontoon kuuluvaa oppilasta asuu saman kunnan alueella ja heidän huoltajansa anovat tällaista uskonnonopetusta.

Oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja luo toiminnallista monikielisyttä. Tieteelliset tutkimukset osoittavat, että lasten ja nuorten vahva kotikieli on suureksi avuksi uusien vieraiden kielten opetuksessa. Kotikielen opetus ei ole lakisääteistä.

Opettajille ja koulun henkilökunnalle tulee järjestää jatkuvaa jatkokoulutusta monikulttuurisesta koulusta ja sen haasteista, jotta maahanmuuttajataustaisille oppilaille voidaan luoda yhdenvertaiset koulutusedellytykset.

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa huomautetaan, että suuri osa maahanmuuttajista on lapsia ja nuoria. Kuntia kehoitetaan panostamaan resursseja koulutukseen ja opetukseen, jotka ovat tärkeitä maahanmuuttajien kotoutumiskeinoja. Myös aikuisten maahanmuuttajien kotoutumista yhteiskuntaan voidaan edistää lasten ja nuorten koulunkäynnin kautta. On välttämätöntä huolehtia siitä, että ettei kuntiin synny oppimisympäristöjä, joiden oppilasaines muodostuu yksinomaan tai lähes ainoastaan maahanmuuttajataustaisista oppilaista.

Maahanmuuttajalasten tiivis vuorovaikutus kantaväestön lasten kanssa parantaa yhteenkuuluvuutta, nopeuttaa maahanmuuttajien kielen oppimista sekä lisää osallistumista yhteiskuntaan. Kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön on tärkeä kutsua maahanmuuttajaoppilaiden vanhemmat.

Vastuutahot:
Kuntien koulutuslautakunnat.

Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutukseen kuuluvat lukio- ja ammattikoulutus.

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää lukioon valmistavaa koulutusta maahanmuuttajille ja henkilöille, joilla on toinen kieli äidinkielenä. Koulutus vastaa yhden vuoden oppikurssia.

Maahanmuuttajaoppilaat, joiden tavoitteena on hakeutua ammatilliseen peruskoulutukseen, voivat ennen sitä hakeutua ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen vahvistaakseen valmiuksiaan sekä saamaan ohjausta ja tukea jatkoopintojensa valinnassa. Koulutus on yksivuotinen ja koostuu yhteensä 60 osaamispisteestä. Koulutukseen haetaan opintopolku.fi:n kautta. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen hyväksyminen edellyttää, että hakijalla on riittävä kielitaito opetuskielessä.

Ammatilliseen peruskoulutukseen haetaan opintopolku.fi:n yhteishaun kautta. Jos hakijalla ei ole Suomessa annettusta perusopetuksesta todistusta, tai jos hänen kotimaassa saamiaan todistuksia on vaikea verrata, hän voi hakea koulutuspaikkaa harkinnanvaraisen valinnan kautta. Oppilaitokset antavat lisätietoja harkinnanvaraisen valinnan kautta tehtävästä koulutukseen hyväksymisestä. Hakijat, joilla on muu äidinkieli kuin ruotsi kutsutaan kielitestiin, jos kielitaitoa ei voi osoittaa muulla tavalla.

Tavoitteena tulee olla, että myös maahanmuuttajanuoret suorittavat lukion tai toisen asteen ammatillisen perus-

tutkinnon, jotta he saavat valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja työelämään yleensäkin.

Vastuutahot: Kuntien koulutuslautakunnat ja Yrkesakademin i Österbotten

Aikuisten maahanmuuttajien koulutus/työvoimapolitiittinen koulutus

Työttömille aikuisille maahanmuuttajille voidaan järjestää koulutusta työvoimapolitiittisten toimenpiteiden muodossa.

Työvoimakoulutuksen tavoitteena on parantaa henkilön edellytyksiä sijoittua työhön. Työvoimakoulutuksen rahoittaa työ- ja elinkeinohallinto ja se on opiskelijalle maksuton.

K5-alueen neljä kansalaisopistoa, eli vapaa sivistystyö, järjestää jatkuvaa kielten opetusta ja tiedotusta yhteiskunnasta aikuisille maahanmuuttajille. Lisäksi on mahdollista opiskella Söff:in maahanmuuttajalinjoilla I ja II.

Päivisin työssä olevat tarvitsevat usein vaihtoehtoisia kielten opetusmuotoja. Osallisena Suomessa/K5 -hankkeen puitteissa kehitettiin virtuaalinen oppimisympäristö www.sfif.fi tähän tarkoitukseen. Tarkoituksena on, että kansalaisopiston kielten opettajat käyttäisivät uutta työvälinettä opetuksessaan ja että kieliä voisi opiskella omin päin. Tämä antaa maahanmuuttajille mahdollisuuden opiskella kieltä heille parhaiten sopivana ajankohtana.

Toinen verkkopohjainen oppimateriaali on www.kotisuomessa.fi -sivustolla

oleva ”Digitaalinen tie”. Österbottens Yrkesakademi on ollut mukana kehittämässä oppimateriaalia. Verkkopohjaisten oppimateriaalien kohderyhmän muodostavat lähinnä aikuiset maahanmuuttajat.

Virtuaalisen oppimisympäristön kautta opiskelija voi opiskella ruotsia ja yhteiskuntaoppia etäopiskeluna hänelle parhaiten sopivana ajankohtana.

Aikuisten perusopetus tulee uudistumaan. Oppivelvollisuusiän ohittaneiden henkilöiden uudistunut perusopetus alkaa vuoden 2018 alusta. Opetushallitus päivittää parhaillaan aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma-perusteita.

4.2.4. Asuminen

Asunnon saanti on tärkeä tekijä maahanmuuttajan viihtyvyyttä ja elämänlaatua ajatellen. K5-alueella on tiettyä puutetta asunnoista. Kylissä nähtävä myönteinen ilmiö on, että kun iäkäämmät ihmiset myyvät asuintalonsa ja muuttavat keskusta, talon ostaa maahanmuuttaja. Kylä säilyttää elinvoimaisuutensa, jos siellä elää ja toimii perheitä.

Kuntien omat kiinteistöyhtiöt ja yksityiset yhtiöt ovat tärkeitä toimijoita, jotka huolehtivat siitä, että myös maahan-

muuttajaperheille on tarjolla asuntoja. Asuntojen yleisiä sääntöjä, esim. jätteenlajittelu ja muut määräykset, koskeva tiedotus tulee kääntää eri kielille väärinkäsitysten välttämiseksi.

K5:n yhteinen esite ”Viihtyisän asumisen asukasopas” on laadittu ja se on saatavilla seuraavilla kielillä; suomi, ruotsi, englantia, venäjä, vietnam ja bosnia.

4.2.5. Vapaa-aika ja kulttuuri

Aktiivinen ja mielekäs vapaa-aika on tärkeä kuntalaisten viihtyvyyttä ajatellen. Maahanmuuttajille tulee olla helpposti saatavilla olevia tietoja esim. kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalveluista ja kunnan tarjoamista muista toiminnoista.

Kirjastot tarjoavat nyt asiakkailleen sähköisiä lehtiä ja aikakauslehtiä.

PressReader sisältää yli 5000 päivälehteä ja aikakauslehteä yli 100 maasta ja 60 eri kielellä.

Pohjanmaan rannikkoseudun kunnat, jotka yhdessä muodostavat Fredrika-verkoston (Pietarsaari, Mustasaari,

Korsnäs, Kristiinankaupunki, Kruunupyö, Luoto, Maalahti, Uusikaarlepyy, Närpiö, Pedersöre ja Vöyri) panostavat yhteisiin ratkaisuihin monikulttuurisille asiakkailleen. Verkosto on ollut käytössä 1990-luvun alusta alkaen. Monikulttuurisen kirjastotoimintaa varten tullaan palkkaamaan koordinaattori, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen, osallistaa ja tukea kirjaston henkilökuntaa kirjallisuuden hankinnassa.

Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö on tärkeää, jotta maahanmuuttajia voidaan kannustaa osallistumaan eri vapaa-ajantoihin.

Hankevaroja on haettavana mm. liikuntatoimintaa ja yhdistysten muuta toimintaa varten, kun toiminnan yhtenä tavoitteena on molemminpuolinen kotoutuminen. Useat K5-kunnat ovat anoneet ja niille on myös myönnetty kohdeavustuksia tällaisiin tarkoituksiin Vastasaapuneiden saaminen mukaan vapaa-ajantoihin auttaa ehkäisemään syrjäytymistä ja muukalaisvihamielisyyttä. Yhdistysten vastaavilla henkilöillä on tärkeä rooli kulttuurishokkien välttämiseksi eri kansakuntien välisessä kanssakäymisessä. Alueelta löytyy monia hyviä esimerkkejä yhdistyksistä, jotka aktiivisesti ovat ottaneet maahanmuuttajia mukaan toimintaansa, esim. Punainen Risti, Martat, jalkapalloyhdistykset, metsästysseurat, psykososiaaliset seurat, monikulttuurinen yhdistys Monivult ja Närpiön seudun rauhanyhdistys. Myös seurakunnat ovat olleet aktiivisia ja osoittaneet omaavansa valmiutta lähestyä uusia asukkaita.

Vastuutahot: Kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnat, kolmannen sektorin yhdistykset.

4.3. Kunta kotoutumisen edistämisen koordinoitiviranomaisena sekä eri toimenpiteistä vastaavat toimijat

4.3.1. Yhteinen malli K5-alueelle

K5-kunnat voivat nk. RÖK-mallin mukaisen alueellisen sopimuksen perusteella tehdä yhteistyötä kotoutumisasi- oissa ja luoda yhteisen strategian kotoutumislain mukaisten velvollisuuksiensa hoitamiseksi.

RÖK-malli ajankohtaistettiin ESR:n rahoittamana Maahanmuuttajasta kun- talaiseksi -hankkeen muodossa 2012–2013. Hankkeen tavoitteena on laatia mm. alueellisia kotoutumista edistäviä yhteistyösopimuksia. Hanke oli Ter- veyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), K5:n, Pietarsaaren seudun ja Vaasan kaupungin yhteistyöhanke.

K5 oli hankkeen yhteistyötaho. Ta- voitteenä on etsiä alueet, joilla voitai- siin käyttää ”Alueellinen sopimus” - mallia kuntayhtymän viidessä kunnas- sa. Tällaisia koordinoivia resursseja voisivat olla esimerkiksi kielikurssien, tulkkauspalvelujen, sosiaali- ja tervey- denhuoltopalvelujen yhteensovittami- nen.

Kotoutumisasi- oista voidaan keskustella K5:n yhteisissä työryhmissä.

Esimerkkinä voidaan mainita:

- Kuntien johtoryhmä
- K5:n sosiaalihuollon työryhmä
- Äitien terveydenhoito
- Lastenneuvolan ryhmä
- Sosiaalityön ryhmä
- Kotouttamisohjelman laatimis- ryhmä
- Kansalaisopistojen rehtoreiden ja kieltenopettajien työryhmä.

K5:n kotoutumisen edistämismalli. Malli perustuu Alueellinen sopimus (RÖK) -malliin ja on sopusoinnussa uuden kotoutumislain kanssa.

**KUST-ÖSTERBOTTENS SAMKOMMUN FÖR SOCIAL- OCH PRIMÄRHÄLSOVÅRD
RANNIKKO-POHJANMAAN SOSIAALI- JA PERUSTERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ**

Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymä on viiden jäsenkunnan maahanmuuttaja- ja kotoutumisasioiden yhteinen organisaatio.

Kotoutumisneuvosto - Kotoutumisneuvosto on K5-kuntien, organisaatioiden, viranhaltijoiden, poliitikoiden ja maahanmuuttajien työfoorumi - Edistää ja tukee vastavuoroista kotoutumista yhteiskunnan kaikilla sektoreilla - Antaa yhtymähallitukselle ja tarvittaessa muille hallintoelimille ehdotuksia kotoutumispalvelujen ja -toimenpiteiden kehittämiseksi ja turvaamiseksi - Koostuu 10–12 jäsenestä sekä henkilökohtaisista varajäsenistä - Kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa	Henkilöstö Yhteinen kotoutumiskoordinaattori, joka vastaa muun muassa kotoutumiseen liittyvistä asioista, valmistelee neuvostossa käsiteltävät asiat ja toimii neuvoston sihteerinä, on kuntien sektoreiden ja viranhaltijoiden yhteyshenkilö sekä vastaa yhteisen kotouttamisohjelman juurruttamisesta kunnissa. Welcome office – Palkattu neuvonantaja ja ohjaaja maahanmuuttajille ja muille kuntalaisille. Ohjaaja kiertää K5:n kunnissa.
--	--

Yhteistyötä tehdään jäsenkuntien sektoreiden, esim. Koulutus- ja sosiaali ja terveydenhuollon asunto- ja vapaa-ajansektorin kanssa.

Yhteistyö perustuu kotoutumislakiin

Viranomaiset:

Työ- ja elinkeinotoimisto, Poliisi, Maistraatti, Kansaneläkelaitos. Maahanmuuttovirasto, ym. Viranomaiset

4.3.2. Tiedotusta yhteiskunnasta

Maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa, demokratiasta ja vaalijärjestelmästä. Perustietoaineisto annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon ja oleskeluoikeuden rekisteröinnin yhteydessä

Nykyään on käännettynä tiedotusmateriaalia, esim. "Tervetuloa Suomeen": Esite on käännetty 12 kielelle ja löytyy sähköisessä muodossa osoitteessa www.lifeinfinland.fi. Painetussa muodossa esite on saatavilla ruotsiksi, suomeksi, englanniksi ja venäjäksi.

Esitteen sisältö on seuraava:

1. **Tervetuloa Suomeen**
Asuminen, oleskeluoikeus, oleskelulupa, maistraatti, pankkitili, Internet, kirjasto, posti, sairausvakuutus, suomen kielen kurssit, tulkki, tulkitseminen ja kääntäminen, tulli, kotoutuminen, kriisit.
2. **Työ**: miten haen työtä, entä jos en saa työtä, yrityksen perustaminen, verokortti, eläke, suomalainen työpaikka.
3. **Opiskelu**: aikuiset ja opiskelu, kelpaako tutkintoni Suomessa? voisinko opiskella uuden ammatin? kuinka paljon opiskelu maksaa? voiko Suomessa opiskella muilla kielillä?
4. **Lapset**, perhe ja vanhukset; avioliitto, lapsen sukunimi, avioero, lapsilisä, äitiys- ja isyysraha, hoitovapaa, lapsen päivähoito, koulu, väkivalta perheessä, vanhukset, eläke.
5. **Terveys**: lääkäri, työterveyshuolto, suun terveys, raskaus; raskauden ajan terveydenhuolto, vauvan hoitaminen, vammaiset, hätätilanteet.

6. **Arki**: Ajokortti, kaupat, virastot, alkoholi ja huumeet, vapaa-aika, juhlapäivät.
7. **Suomi ja suomalaiset**: Millainen maa Suomi on, ilmasto, millaisia suomalaiset ovat; kohteliaisuus, tervehtiminen, liikenne, luonto, eläimet, suomalainen perhe, suomalainen koti, suomalainen ruoka, Suomen historia, politiikka ja hallinto, hyvinvointivaltio, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, äänestys ja tasa-arvo, Suomen kansalaisuus, uskonto Suomessa.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan jokainen kunta ja viranomainen on velvollinen huolehtimaan siitä, että tiedotus on päivitetty ja helposti käytettävissä.

www.infopankki.fi –sivustolla on laaja tiedotusmateriaali "Elämä Suomessa", joka on käännetty usealle kielelle.

Työ- ja elinkeinoministeriön Kotouttamisen osaamiskeskus tuottaa jatkuvasti ajankohtaista tietoa **kotouttamisen.fi/integration.fi**

4.3.3. Neuvonta- ja ohjauspalvelut

"Welcome office", on vakiintunut neuvonta- ja ohjaustoiminta, jota on 1.1.2015 alkaen on järjestetty kaikissa K5-kunnissa.

Toiminta on kiertävä ja sitä järjestetään seuraavan aikataulun mukaisesti:

Maanantai: Maalahden kunnantalo

Tiistai-keskiviikko: Närpiön kaupungintalo

Torstai: Kristiinankaupungin yhteispa-
velupiste

Perjantai: Korsnäsön kunnantalo

Puh. 040 566 1572

Sähköposti: welcome.office@kem.fi

4.3.4. Alkukartoitus

Uuden kotoutumislain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen, jos maahanmuuttaja on rekisteröity työttömäksi, työnhakijaksi työtai elinkeinotoimistossa tai itse pyytää tilanteensa kartoittamista. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. (Kotoutumislaki 2. luku 9 §).

Valtioneuvoston kotoutumisen edistämiseen liittyvää alkukartoitusta koskevan asetuksen mukaan alkukartoituksen tulee perustua seuraavaan sisältöön:

- 1) luku- ja kirjoitustaito
- 2) suomen ja ruotsin kielen taito
- 3) opiskelutaidot ja -valmiudet
- 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus
- 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- 6) omat työllistymis- ja koulutustarpeet;
- 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Alkukartoitukseen voidaan sisällyttää saatujen tietojen perusteella muun muassa seuraavia tarkentavia toimenpiteitä:

- 1) henkilön osaamisen kartoitus ja tunnistaminen,
- 2) luku- ja kirjoitustaidon selvittäminen,

- 3) suomen ja/tai ruotsin kielen suullisen ja kirjallisen taidon selvittäminen,
- 4) opiskelutaitojen selvittäminen,
- 5) urasuunnittelu,
- 6) palvelutarpeiden kartoitus.

Alkukartoitusta varten on laadittu elektroninen lomake, jota K5-alueen sosiaalityöntekijät voivat käyttää alkuhaastattelussa.

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta riittävästi ymmärtävän tai käyttämällä tulkkia. Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttajaa voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin tai palveluihin. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan myös muun kuin kotoutumisen edistämisestä annetun lain (12 §) perusteella kotoutumissuunnitelmaan oikeutetun maahanmuuttajan tarve suunnitelmaan.

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä ja 50 §:ssä tarkoitetun alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista **700 euroa jokaisesta alkukartoitukseen osallistuneesta**. Korvaus voidaan maksaa saman henkilön osalta vain kerran.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että kunta on järjestänyt ainakin kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (570/2011) 1 §:n 2 momentin mukaisen alkuhaastattelun.

Lähde: Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista, Helsinki 26. toukokuuta 2011.

4.3.5. Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma. Tavoitteena on erilaisin toimenpitein ja palveluin tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Toimenpiteiden tulee edistää maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan (2. luku 11 §).

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon tai jos hän saa tilapäistä toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma laaditaan myös maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan kuitenkin enintään yhden vuoden ajaksi. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa kolmen vuoden enimmäisaikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua sen vuoksi, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä (2. luku 12 §).

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto vastaavat kotoutumissuunnitelman laatimisesta maahanmuuttajalle. Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun

maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus (2. luku 13 §).

Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäisille, jos siihen on tarvetta. Sama koskee perheitä, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää.

Vastuutahot: K5:n kunnat, Pohjanmaan TE-toimisto.

4.4. Suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä

K5-alueen kunnilla on yhteinen hyväksytty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma perustuu 1.1.2008 tarkistettuun lastensuojelulakiin. Lastensuojelulain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lasten hyvinvoinnin järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Yleisesti voidaan sanoa, että K5:n lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma käsittää kaikki lapset ja nuoret taustasta riippumatta.

Suunnitelma käsittää sekä ehkäisevän työn että yksilöllisen hyvinvointiyön.

Kohdassa ”Muutama sana päätteeksi...” todetaan seuraavaa: *Palvelujärjestelmämme perustuu periaatteeseen, jonka mukaan lapsille ja nuorille on turvattava hyvät kasvuolot. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan kaikilla lapsilla on oikeus elämään ja kehitykseen. Kaikkien sektoreiden tulee ottaa vastuuta tämän kehityksen tukemiseksi.*

Vain varhaisen puuttumisen ja tukitoimiin tehtävien panostusten kautta voi-

daan pienentää lasten ja nuorten kehityksen ja hyvinvoinnin heikentymisen riskiä. Leimaa-antavaa Suomen palvelujärjestelmälle on vahva sektorijako, mikä saattaa olla viranomaisten välisen yhteistyön yksi este. Ennalta ehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista ajatellen monialainen yhteistyö on erittäin tärkeää. Tällä tavalla onnistutaan löytämään tuen tarpeessa olevat lapset ja perheet.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on seudun lasten ja nuorten parissa tehtävän hyvinvointityön johtamis- ja kehittämisväline. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja tarpeet on otettava huomioon resurssien jaossa ja K5-alueen strategioiden laadinnassa.

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa muiden strategioiden ohella (esim. hyvinvointistrategiat, päihdehuollon strategiat, turvallisuus suunnitelmat, kotouttamissuunnitelmat ja mielenterveysstrategia) lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistyötä K5-kunnissa.

Yleisesti voidaan todeta, että suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä sisältyy yhtenä osana ”K5:n lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan”.

Vastuutahot: Perusturvalautakunnat sekä koulutuslautakunnat.

4.5. Suunnitelma työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä

Työvoiman ulkopuolella olevilla henkilöillä tarkoitetaan esimerkiksi maa-

hanmuuttajataustaisia eläkeläisiä, kotirouvia ja vammaisia.

Eläkeläiset

K5:n alueella on pienehkö ryhmä iäkkäämpiä maahanmuuttajia, joista useimmat ovat tulleet pakolaisina Bosniasta ja Burmasta. Tilaston 31.12.2015 mukaan muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia puhuvien ikäkauma on seuraava:

Kunta	Ikä 65–74	75–84	85+	Yhteensä + 65
Kaskinen	4	2	0	6
Korsnäs	2	0	0	2
Kristiinankaupunki	5	2	0	
Maalahti	7	5	1	13
Närpiö	13	13	1	27
K5	31	22	2	55

Näiden joukossa on myös Amerikasta ja Ruotsista tulleet paluumuuttajat. Useimmilla maahanmuuttajaeläkeläisillä on pakolaistausta. Iäkkäämpien maahanmuuttajien kielitaito saattaa olla ongelma. Monella on aikuisia lapsia perheineen, jotka voivat tarvittaessa auttaa ja olla tulkkeina. Nykyään on myös hoitohenkilöstön keskuudessa useita, joilla on maahanmuuttajatausta, ja jotka voivat toimia tulkkeina sairaanhoidossa. Kiinnostus opiskella lähihoitajaksi tai sairaanhoitajaksi on suuri maahanmuuttajiemme keskuudessa.

Pakolaistaustaisia eläkeläisiä sosiaalisesti ja kulttuurisesti tukevaa toimintaa tulee edistää.

Kotirouvat

K5:n alueen hyvän työllisyystilanteen ansiosta työperusteisten maahanmuuttajien joukossa ei ole kovin suurta määrää kotirouvia. Oleskeluluvan pidentämisen edellytyksenä on, että työperusteiset maahanmuuttajat saavut-

tavat tietyn tulotason kuukaudessa ja vuodessa. Pakolaistaustaisilla kotirouvilla on oikeus tarpeen mukaan osallistua ilmaiseksi kieli- ja ammattikoulutukseen neljän vuoden ajan. Suomalaismiehen kanssa naimisissa olevilla kotirouvilla on paremmat lähtökohdat. Heillä (suomalaisen miehen aviopuoliso) on oikeus saada työmarkkinatukea osallistuessaan kielenopetukseen. Tälle ryhmälle järjestetään opetusta esimerkiksi Söff:in maahanmuuttajalinjoilla I ja II sekä Yrkesakademian-ammattiopistossa.

Vammaiset

Tukikeskus Hilma on julkaissut palveluoppaan vammaisille maahanmuuttajille, Vammaisfoorumi ry. 2011. Palveluopas sisältää kattavaa yleistietoa vammaisten henkilöiden oikeuksista ja palveluista, palvelu- ja kuntoutussuunnitelmasta sekä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden rooleista.

Oppaan alkusanoissa todetaan seuraavaa:

”Vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta pyritään Suomessa edistämään useilla laeilla, erilaisilla palveluilla ja tukimuodoilla. Tavoitteena on, että vammaiset ihmiset voivat elää mahdollisimman aktiivista elämää: käydä töissä, opiskella, harrastaa ja osallistua yhteiskunnan toimintaan. Vammaisen maahanmuuttajan palveluopas on tarkoitettu perusoppaaksi vammaisille maahanmuuttajille, heidän läheisilleen sekä heidän kanssaan työskenteleville. Oppaassa on perustietoa niistä palveluista, oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista, jotka tukevat itsenäistä ja aktiivista elämää Suomessa.”

Palveluopas löytyy osoitteesta

www.tukikeskushilma.fi

Tukikeskus Hilman tiedotus vammaispalvelusta on saatavissa seuraavilla

kielillä suomi, ruotsi, englanti, venäjä, arabia, farsin kieli, kurdi ja somali.

Tietoa vammaispalvelusta on myös saatavilla:

[Infopankki – tietoa Suomen yhteiskunnasta ja palveluista](#)

[Kela/FPA – tietoa sosiaalietuuksista ja sosiaalipalveluista](#)

[Vammaispalvelujen käsikirja](#)

Todettakoon, että vammaisten maahanmuuttajien opas on hyvä väline, jota sekä virkamiehet että vammaiset maahanmuuttajat voivat käyttää käsikirjana.

Yleisesti voidaan sanoa, että näiden ryhmien kotoutumista koskevien suunnitelmien ja menetelmien tulee olla tasavertaiset ja vertailukelpoiset alkupeiräisväestön vastaavien ryhmien kanssa.

Kieli on kotoutumisen avain myös työvoiman ulkopuolella oleville ryhmille. Näille ryhmille on kehitettävä vaihtoehtoisia ja sopeutettuja kielenoppimismenetelmiä.

Vastuutahot: Perusturvalautakunnat.

4.6. Suunnitelma kansainvälistä suojelua hakeneille ja oleskeluluvan saaneille henkilöille tai pakolaisaseman saaneille henkilöille

Suomi on valtioneuvoston päätöksellä sitoutunut ottamaan vastaan vuosittain noin 750 kiintiöpakolaista. Viime vuosina kiintiöpakolaisia on otettu vastaan pääasiassa Syyriasta. Lisäksi Suomi ottaa vastaan niin kutsuttuja hätätapakauksia eri puolilta maailmaa.

Kiintiöpakolaisten lisäksi Suomeen saapuu myös turvapaikanhakijoita mo-

nestä eri maasta. Heidät sijoitetaan pakolaiskeskukseen turvapaikkaprosessin ajaksi. Vuodesta 2009 lähtien Kristiinankaupungissa on Punaisen Ristin vastaanottokeskus. Noin 1/3 turvapaikanhakijoista saa oleskeluluvan ja jää Suomeen. Turvapaikanhakijoina tulleet maahanmuuttajat ovat useimmiten ehittäneet tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan ja aloittamaan kielen opiskelun (suomi) keskuksessa odotellessaan.

ELY-keskus lähettää vuosittain kunta- paikkoja koskevan kyselyn kunnille pakolaisvastaanottoa varten.

Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat voivat asettua asumaan itse valitsemaansa kuntaan.

Laatimalla yhteinen monivuotinen suunnitelma oleskeluluvan saaneiden pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta alueellisen sopimusmallin (regional överenskommelse) mukaisesti, voitaisiin koota seudun resurssit ja myötävaikuttaa hyvin kotoutumisratkaisuihin.

4.7. Suunnitelma hyvien etnisten suhteiden ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä

Kunnan ja muiden paikallisviranomaisien kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Lisäksi niiden tulee edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Maahanmuuttajaväestön tarpeet on otettava huomioon perus- ja muiden julkisten palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Yleisesti voidaan todeta, että kotoutumista tuetaan ihmisten välisessä kohtaamisissa paikallisella tasolla. Hyvä työllisyystilanne myötävaikuttaa luonnollisten kohtaamisareenojen muodostumiseen. Työpaikalla työskennellään tasavertaisina, saadaan työkavereita ja keskustellaan tavallisista asioista kuten perhe-elämästä ja mahdollisesta palveluntarpeesta. Arkielämän ongelmien ja ilonaiheiden päivittäinen jakaminen on osa luonnollista kanssakäymistä, joka luo yhteenkuuluvuutta ja ymmärrystä toisia ihmisiä kohtaan.

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopolitiikan suuntaviivoissa monimuotoisuutta kuvaillaan kunnallisena resurssina, joka tuo mukanaan uusia ulottuvuuksia suomalaiseen yhteiskuntaan. Kulttuurisen monimuotoisuuden voima yhteiskuntien moottorina on tunnustettu sekä kansainvälisesti että Suomessa. Väestöryhmien välisiin suhteisiin voidaan vaikuttaa hyväksymällä monikulttuurisuus ja erilaisuus avoimesti, vähentämällä ennakoluuloja ja luomalla mahdollisuuksia eri väestöryhmien kanssakäymiselle. Tässä julkisen sektorin tulee olla edelläkävijä.

Yhteistoiminta kouluissa, asuinalueella, erilaisissa yhdistyksissä ja harrastuksissa on tärkeä myös rasismia ennalta ehkäisevässä työssä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut uuden toimintaohjelman ”**Merkityksellinen Suomessa**”, jossa kymmenessä toimenpide-ehdotuksessa tehdään aloite toimista, jotka vaikuttavat viharetoriikan ja rasismin vastaisesti, sekä vahvistavat kulttuurista monimuotoisuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta teemana. Näiden tulee sisältyä opetus- ja kulttuuriministeriön koko toimintaan kaikkien virastojen, laitosten ja hallinnonalaan kuuluvien muiden organisaatioiden ohjauksessa.

Parhaillaan toteutettava kehitysyhteistyö

Kotona Suomessa/Hyvä alku Pohjanmaalla –hanke on osa kansallista hanketta, jossa yritetään luoda yhteinen pohjalainen malli kotoutumistyölle. K5 osallistuu hankkeen osatoteuttajana. Kotoutumiskoordinaattori työskentelee vuosina 2016–2018 puolipäiväisesti kehitystyön parissa. Yhteistyössä Yrkesakademin i Österbotten – ammatitiopiston kanssa koulutetaan yhteiskunta- ja terveystiedottajia, joiden tulevana tehtävänä on tiedottaa vastasäapuneille maanmiehille heidän omalla kielellään suomalaisesta yhteiskunnasta ja siitä miten hoidetaan terveyttä uuteen maahan ja yhteiskuntaan sopeuttamisen helpottamiseksi.

4.8. Kunnan kotouttamisohjelman seuranta- ja päivityssuunnitelma

Kotoutumislain 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa. Kotouttamisohjelma arvioidaan vuosittain ja päivitetään vähintään joka neljäs vuosi.

Päivitetty ohjelma käsitellään kussakin kunnassa hyväksymistä varten.

ELY-keskus seuraa vuosittain kotouttamisohjelmaa ja tiedottaa työ- ja elinkeinoministeriölle sen oikeellisuudesta ja yhtäpitävyydestä kotoutumislain tarkoitusperien kanssa.

5. Valtion velvoitteet

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan. Sisäasi-

ainministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnon-alansa toiminnan ja talouden suunnittelua (4. luku § 34).

5.1. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa:

- 1) kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta
- 2) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta
- 3) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta (§ 35)

5.2. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten (ELY) tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat asiat:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta,
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämässä,
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämässä,
- 4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisesti työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta,
- 5) kansainvälistä suojelua hakeneiden henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano (2. luku § 2),

- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta,
- 7) hyvien etnisten suhteiden ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen,
- 8) muut sille tässä laissa säädetty tehtävät.

ELY-keskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa sisäasiainministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. (36 §)

Kotoutumislaisissa määrätään valtion kunnille maksamista korvauksista. ELY-keskukset ovat valtion alueellinen viranomais ja vastaavat sopimusten tekemisestä kuntien kanssa. Kunnat jotka ovat laatineet sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta sekä kotouttamisohjelman saavat valtion korvausta pakolaisista aiheutuvista kustannuksista kotoutumislain 1386 / 2010 mukaisesti. Laki astui voimaan 1.9.2011.

Kiintiöpakolaisista maksettava korvaus

Jokaisesta vastaanotetusta kiintiöpakolaisesta maksetaan neljän ensimmäisen vuoden aikana, eli kotoutumisen aikana, laskennallinen korvaus seuraavasti:

- 2 300 euroa/vuosi yli 7-vuotiaista pakolaisista
- 6 845 euroa/vuosi alle 7-vuotiaista pakolaisista

Laskennallinen korvaus on arvioitu siten, että se kattaa kunnan kotoutumistyöstä aiheutuvat kustannukset. **Valtio korvaa kunnalle kokonaan kolmen vuoden ajan pakolaiselle tarvittaessa maksettavan toimeentulotuen ja**

kotoutumistuen. Tulkkauskustannukset korvataan ilman aikarajaa.

Erityiskustannuksina korvataan (erillisen sopimuksen perusteella) pakolaisen erityisistä sairauksista tai vammaista aiheutuvat kustannukset enintään kymmenen vuoden ajan.

Kansainvälistä suojelua saaneiden henkilöiden sekä oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden osalta valtio korvaa kustannukset kolmen vuoden ajan.

Vastuutahot: Pohjanmaa ELY-keskus Vaasassa, sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

6. Yhteenveto

Kotouttamisohjelma on yhteinen K5:n kunnille ja noudattaa uudessa kotoutumislaisissa ehdotettua mallia.

Ohjelmassa huomioidaan Suomessa oleskeluluvan saaneiden maahanmuuttajien samanlainen kohtelu, osallisuus ja yhdenvertaisuus. Maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnassa korostetaan, koska se edistää kotoutumista ja ehkäisee syrjäytymistä.

Ohjelma noudattaa myös alueellisen sopimuksen (Regional överenskom-melse) mallia. Mm. Ruotsista saadut kokemukset osoittavat, että yhteistointa erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden välillä lisää ammattimaisuutta, molemminpuolista kotoutumista sekä yhteiskunnallisten resurssien tehokkaampaa käyttöä.

Kun ohjelma on hyväksytty kuntayhtymän hallituksessa ja annettu peruskunnille tiedoksi, se sitoutetaan ja pannaan täytäntöön kunnallisilla sektoreilla.

7. Lähdeluettelo

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386

Tilastokeskuksen tiedot ulkomaalaisten määrästä K5-alueella 31.12.2015

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopoliittiset linjaukset ”Monimuotoinen kunta - elinvoimainen kunta”, Suomen kuntaliitto, 2011

Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta, Helsinki, 26. toukokuuta 2011

Oleskelulupa, sekä työskentelylupa Suomessa www.migri.fi

Päivitetty sosiaalihuoltolaki 2014 (31.12.2014/1301)

Erikieliset terveydenhuolto-oppaat <http://www.kfem.fi/index.php/fi/julkaisut/julkaisut-ja-raportit.html>

”Tervetuloa lasten päivähoittoon” www.kviisi.fi/julkaisut

”Asukasopas” www.kviisi.fi/julkaisut

K5:n lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
<http://www.kfem.fi/index.php/fi/julkaisut/julkaisut-ja-raportit.html>

Mielenterveysstrategia <http://www.kfem.fi/index.php/fi/julkaisut/julkaisut-ja-raportit.html>

Maahanmuuttajaoppilaiden opetus www.minedu.fi, maahanmuuttajakoulutuksen kehitys

Työ- ja elinkeinoministeriön Kotouttamisen osaamiskeskus www.kotouttaminen.fi

Tietopaketti – Pakolaisten vastaanottaminen www.kotouttaminen.fi

Kotona Suomessa/Hyvä alku Pohjanmaalla -hanke

Projekt Partnerskap Skåne, RÖK-modellen, Länsstyrelsen i Skåne
www.lansstyrelsen.se/skane/partnerskap-skane

Tervetuloa Suomeen www.lifeinfinland.fi

Vammaisten maahanmuuttajien palveluopas, Tukikeskus Hilma, Vammaisfoorumi ry. 2001 www.tukikeskushilma.fi